

Signaalwoorden en tekstverband

Auteur	M.A. Haanstra-Kuizenga
Team	Wikiwijs Maken Auteurs
Laatst gewijzigd	18 juni 2017
Licentie	CC Naamsvermelding 3.0 Nederland licentie
Webadres	https://maken.wikiwijs.nl/102461/

Dit lesmateriaal is gemaakt met Wikiwijs van Kennisnet. Wikiwijs is hét onderwijsplatform waar je leermiddelen zoekt, maakt en deelt.

Inhoudsopgave

Informatie vooraf	2
Je weet meer dan je denkt	3
Instructie	4
videofragment	5
Overzicht signaalwoorden en hun verband	6
Oefeningen niveau a	8
Signaalwoorden voor het verband tijd	8
Signaalwoorden voor het verband opsomming	9
Signaalwoorden voor het verband tegenstelling	10
Signaalwoorden voor het verband vergelijking	11
Signaalwoorden voor het verband oorzaak-gevolg	11
Signaalwoorden voor het verband doel-middel	12
Signaalwoorden voor het verband voorwaarde	13
Signaalwoorden voor het verband reden-verklaring	14
Signaalwoorden voor het verband voorbeeld	15
Signaalwoorden voor het verband conclusie-samenvatting	16
oefeningen niveau b	17
Wat weet je nu?	24
Tussentoets	25
Herken signaalwoorden en verbanden in een tekst	29
Hoe heb je gewerkt?	30
Toets	31
Over dit lesmateriaal	39

Informatie vooraf

Kijk eens naar de volgende zinnen: *Jan kan niet voetballen. Hij is traag.*

Het zijn korte, losse zinnen en je begrijpt precies wat ermee wordt bedoeld. Toch leest het niet fijn, juist omdat ze zo kort zijn én los van elkaar staan. Maar je voelt aan dat deze zinnen op de een of andere manier bij elkaar horen, dat er **een verband** tussen deze beide zinnen bestaat.

Dat verband kun je heel gemakkelijk aangeven: maak van deze twee zinnen eens één zin, door er een woord tussen te plaatsen. Voor welk woord kies je?

a. Stel dat je gekozen hebt voor *want*, dan wordt de samengestelde zin: *Jan kan niet voetballen, want hij is traag.*

Want verbindt de beide korte zinnen en is hier het [verbindingswoord](#).

b. Stel dat je gekozen hebt voor *en*, dan wordt de samengestelde zin: *Jan kan niet voetballen en hij is traag.*

En verbindt de beide korte zinnen en is hier het [verbindingswoord](#).

Hierboven stond nog dat je precies begreep wat er met beide zinnen werd bedoeld! Maar door voor een ander verbindingswoord te kiezen, krijgen beide zinnen toch een andere betekenis! In zin a geef je **een reden** waarom Jan niet kan voetballen. In zin b **som** je **op** welke kenmerken Jan heeft. Je hebt een ander verband tussen de beide zinnen gelegd!

De verbindingswoorden laten dus zien welk verband er tussen de beide korte zinnen bestaat. Ze geven als het ware een signaal af: let op na *want* volgt een reden, na *en* volgt een opsomming. Daarom worden deze verbindingswoorden [signaalwoorden](#) genoemd.

Je weet meer dan je denkt

Wist je dat je zelf elke dag signaalwoorden gebruikt? Dat gebeurt 'automatisch', van jongs af aan heb je die woorden leren gebruiken. Bijvoorbeeld:

Niet met vuur spelen, want dat is gevaarlijk!

Ik wil best elke donderdag op mijn broertje passen, maar dan wil ik wel verhoging van mijn zakgeld.

Lees eerst de tekst goed door, voordat je de opdrachten maakt.

Er zijn verschillende verbanden in teksten en daarbij horen ook verschillende signaalwoorden. In bijna iedere tekst vind je tekstverbanden met bijbehorende signaalwoorden. Niet alleen in zinnen, maar ook tussen alinea's.

Als je de signaalwoorden herkent en weet welke verbanden erbij horen, zul je teksten beter begrijpen. Ook als je zelf een tekst moet schrijven, is het belangrijk dat de tekstdelen duidelijk met elkaar zijn verbonden. Daarom moet je weten welke signaalwoorden je kunt gebruiken om je boodschap duidelijk te maken.

Instructie

Leerdoel van deze module: je kunt signaalwoorden herkennen en weet welk verband daarmee in de tekst wordt aangeduid. Omgekeerd weet je ook welk signaalwoord je in een tekst moet gebruiken als je een bepaald verband wilt aangeven.

Inhoud van de leerstof

Je leert signaalwoorden vooral goed te herkennen door er veel mee te oefenen. In deze module ga je aan het werk met verschillende signaalwoorden, gekoppeld aan tien veel voorkomende tekstverbanden.

- Eerst kijk je naar een filmpje, waarin vijf van deze tekstverbanden aan bod komen.
- Dan volgt een pagina waarop de tien tekstverbanden en bijbehorende signaalwoorden staan. Indien nodig kun je deze gebruiken bij het maken van de oefeningen (je kunt de pagina ook printen om hem direct bij de hand te hebben).
- Je kunt kiezen uit twee soorten oefeningen: instapoefeningen (oefeningen a), waarbij je een signaalwoord op de juiste plaats moet slepen en oefeningen (oefeningen b), waarbij je door middel van multiple choice vragen het juiste verband van de zin moet aangeven.
- Via twee links kun je oefenen met signaalwoorden en hun verband. Je kunt deze links ook gebruiken om te controleren of je stof al goed beheerst.
- Daarna maak je de tussentoets. Je moet 65% van de vragen goed beantwoorden, voordat je met de volgende opdracht aan het werk gaat. Lukt je dat nog niet, herhaal dan (één van) de voorgaande oefeningen en maak de tussentoets nog een keer.
- Vervolgens zoek je, samen met een klasgenoot, signaalwoorden op in een tekst. Ook benoem je het verband dat dat signaalwoord aangeeft.
- Vul het reflectieformulier in en herhaal (eventueel) de stof die je nog niet voldoende beheerst.
- Afsluitende toets.

Heel veel succes!

videofragment

[Signaalwoorden en het verband in de tekst](#)

Overzicht signaalwoorden en hun verband

Overzicht van een groot aantal signaalwoorden en van hun functie.

Functie	Signaalwoord
Tijd (chronologisch verband) - volgorde	Toen, eerst, vervolgens, tenslotte, terwijl, voordat, nadat, daarna, daarvoor, vroeger, later, nu, tegenwoordig, dan, als (zodra), al, bijna, wanneer, voorafgaand, intussen, ...
Opsomming	Ook, en, bovendien, verder, eveneens, ten eerste, ten tweede (enz.), daarnaast, maar ook, alsook, tevens, vervolgens, ten slotte, daarbij, tot slot, zowel ... als, ...
Tegenstelling	Maar, echter, toch, daarentegen, anderzijds, hoewel, niettemin, integendeel, in plaats van, in tegenstelling tot, daar staat tegenover, desondanks, ...
Vergelijking	Net als, zoals, evenals, in vergelijking met, hetzelfde als, vergeleken met, als, ...
Oorzaak - gevolg	Door, daardoor, waardoor, doordat, zodat, te danken aan, te wijten aan, als gevolg van, vanwege, ten gevolge van, ...
Doel - middel	Om... te, opdat, door middel van, met behulp van, daarmee, daartoe, met als doel, door te, daarvoor, teneinde, ...
Voorwaarde	Mits, als, wanneer, tenzij, stel dat, in het geval dat, aangenomen dat, indien, ...
Reden - verklaring	Want, omdat, daarom, namelijk, immers, aangezien, dus, daardoor, (dat) blijkt uit, hierom, vanwege,...

Voorbeeld - toelichting	Bijvoorbeeld, zo, ter illustratie, zoals, een voorbeeld (hier)van, dat komt voor bij, onder andere, neem nou, ter verduidelijking,...
Samenvatting - conclusie	Samengevat, kortom, al met al, concluderend, samenvattend, hieruit volgt, uiteindelijk, hieruit kunnen we afleiden, alles bij elkaar, met andere woorden, daarom, slotsom, alles afwegend, vandaar dat,...

Oefeningen niveau a

Signaalwoorden voor het verband tijd

Oefening

Signaalwoorden voor het verband tijd
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3304596>

Algemene Informatie

Titel Signaalwoorden voor het verband tijd
Aantal Vragen 1

Sleep het juiste antwoord naar de goede plek.

MAIN_SECTION

Mijn vader voelde zich niet zo fit, ☐ hij nog rookte.

a. terwijl

☐ hij zijn huis heeft verkocht, kan hij een ander huis kopen.

b. toen

Martijn luistert altijd naar muziek, ☐ hij aan het leren is.

c. zodra

Het werk was zo zwaar, Bart wilde ☐ niet meer trainen.

d. daarna

Signaalwoorden voor het verband opsomming

Oefening

Signaalwoorden voor het verband opsomming
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3304603>

Algemene Informatie

Titel Signaalwoorden voor het verband opsomming
Aantal Vragen 1

Sleep het juiste antwoord naar de goede plek.

MAIN_SECTION

Opsomming

Marit wil graag een broek kopen, ☐ een shirtje.

a. en

☐ de buurman als de buurvrouw kwamen een kopje koffie drinken.

b. zowel

c. daarnaast

d. maar ook

Je krijgt bij die winkel hele goede voorlichting. ☐ hebben ze ook alle tijd voor de klant.

Demi ☐ Karel houden van pizza.

Signaalwoorden voor het verband tegenstelling

Oefening

Signaalwoorden voor het verband tegenstelling
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3304604>

Algemene Informatie

Titel Signaalwoorden voor het verband tegenstelling
Aantal Vragen 1

Sleep het juiste antwoord naar de goede plek.

MAIN_SECTION

tegenstelling

Tim wilde graag voetballen, ☐ hij was geblesseerd.

a. integendeel

Vera en Dita zijn dol op een ritje in de achtbaan. Mira ☐ houdt
niet van enge dingen.

b. hoewel

c. daarentegen

☐ het regende, gingen we toch wandelen.

d. maar

Gisteren was het helemaal niet te koud om te zwemmen. ☐ het
was juist lekker.

Signaalwoorden voor het verband vergelijking

Oefening

Signaalwoorden voor het verband vergelijking
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3304605>

Algemene Informatie

Titel Signaalwoorden voor het verband vergelijking
Aantal Vragen 1

Sleep het juiste antwoord naar de goede plek.

MAIN_SECTION

Vergelijking

Jacco loopt precies ☐ zijn vader.

☐ haar moeder is Lieke erg lang.

Deze kast is ☐ die we thuis hebben staan.

☐ ik houden mijn kinderen niet van spinnen.

- a. In vergelijking met
- b. hetzelfde als
- c. zoals
- d. evenals

Signaalwoorden voor het verband oorzaak-gevolg

Oefening

Signaalwoorden voor het verband oorzaak-gevolg
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3304606>

Algemene Informatie

Titel Signaalwoorden voor het verband oorzaak-gevolg
Aantal Vragen 1

Sleep het juiste antwoord naar de goede plek.

MAIN_SECTION

De trein had een half uur vertraging, ☐ ik mijn aansluitende bus mistte. .

- a.** daardoor
- b.** als gevolg van
- c.** waardoor
- d.** doordat

Kees had drie onvoldoendes en bleef ☐ zitten.

☐ Kelly goed had geleerd, haalde zij een hoog cijfer.

☐ de aardbevingen zijn veel woningen in Groningen onbewoonbaar.

Signaalwoorden voor het verband doel-middel

Oefening

Signaalwoorden voor het verband doel - middel
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3304607>

Algemene Informatie

Titel Signaalwoorden voor het verband doel - middel
Aantal Vragen 1

Sleep het juiste antwoord naar de goede plek.

MAIN_SECTION

doel - middel

☐ kunnen racen heeft Jeffrey veel sponsors nodig.

- a.** met als doel

☐ een krik kregen we de auto omhoog.

- b.** daarvoor
- c.** met behulp van
- d.** om te

Astrid traint zes dagen in de week ☐ het EK te halen.

Gert wil graag een scooter en spaart al jaren ☐.

Signaalwoorden voor het verband voorwaarde

Oefening

Signaalwoorden voor het verband voorwaarde
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3304614>

Algemene Informatie

Titel Signaalwoorden voor het verband voorwaarde
Aantal Vragen 1

Sleep het juiste antwoord naar de goede plek.

MAIN_SECTION

voorwaarde

Je mag pas autorijden ☐ je een rijbewijs hebt.

- a.** als
- b.** stel dat
- c.** tenzij
- d.** in het geval dat

☐ Bas een miljoen wint, dan gaat hij eerst een wereldreis maken.

☐ Nederland verliest, is de kans op deelname aan het EK verkeken.

Mark en Nadine gaan samenwonen ☐ hun ouders iets

daartegen hebben.

Signaalwoorden voor het verband reden-verklaring

Oefening

Signaalwoorden voor het verband reden/verklaring
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3304617>

Algemene Informatie

Titel Signaalwoorden voor het verband reden/verklaring
Aantal Vragen 1

Sleep het juiste antwoord naar de goede plek.

MAIN_SECTION

reden - verklaring

Gert komt dit weekend niet, ☐ hij is ziek.

Karel blijft ook thuis, ☐ hij moet leren.

Peter mag niet in de achtbaan, hij is ☐ te klein.

De winkel was gisteren gesloten ☐ familieomstandigheden.

- a. want
- b. omdat
- c. vanwege
- d. namelijk

Signaalwoorden voor het verband voorbeeld

Oefening

Signaalwoorden voor het verband voorbeeld
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3304621>

Algemene Informatie

Titel Signaalwoorden voor het verband voorbeeld
Aantal Vragen 1

Sleep het juiste antwoord naar de goede plek.

MAIN_SECTION

voorbeeld

Onze hond houdt niet zo van warmte, hij ligt ☐ het liefst in de schaduw.

a. zo

b. zoals

Jasper is een groot talent, ☐ liep hij op zijn tiende al een jeugdrecord.

c. neem

d. bijvoorbeeld

Mijn etui zit vol met verschillende dingen, ☐ pennen, een potlood, een marker, gum en een spiegeltje.

Sommige kinderen zijn erg behulpzaam. ☐ Marike, die doet elke zaterdag boodschappen voor haar oma.

Signaalwoorden voor het verband conclusie-samenvatting

Oefening

Signaalwoorden voor het verband conclusie/samenvatting
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3304622>

Algemene Informatie

Titel Signaalwoorden voor het verband conclusie/samenvatting
Aantal Vragen 1

Sleep het juiste antwoord naar de goede plek.

MAIN_SECTION

conclusie - samenvatting

Janice heeft geen zwemdiploma. ☐ ze niet alleen naar het meer mag.

- a.** hieruit blijkt dat
- b.** vandaar dat

Gijs heeft teveel domme fouten in zijn toets gemaakt. ☐ dat hij zich niet goed heeft voorbereid.

- c.** kortom
- d.** terugblikkend

We hebben de kinderen een fantastisch programma aan geboden en het weer was ook geweldig. ☐ kunnen we zeggen dat het een geslaagde dag was.

Het is morgen mooi weer en je hebt meer beweging nodig. ☐ je kunt beter gaan fietsen.

oefeningen niveau b

Oefening

Multiple choice vragen

<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3310676>

Algemene Informatie

Titel Multiple choice vragen
Aantal Vragen 18

In deze oefeningen staan zinnen, waarbij het signaalwoord vet gedrukt aangegeven wordt. Jij geeft het juiste verband van deze zin door het juiste antwoord aan te klikken.

Om door te gaan naar de volgende pagina, moet je helemaal naar beneden scrollen. Onder aan de pagina zie je de button *volgende*.

MAIN_SECTION

Ik kom zo, ik ga **eerst** nog even opruimen.

- ☐ tijd-volgorde
- ☐ vergelijking
- ☐ reden-verklaring

Jos is gek op Italiaans eten, Italiaans ijs **en** op Italië zelf.

- ☐ Opsomming
- ☐ Vergelijking

☐ Conclusie-samenvatting

Vera houdt **net als** Bas van lezen.

☐ Vergelijking

☐ Tegenstelling

☐ Opsomming

Henk gebruikte een spiekbriefje **om** een voldoende **te** halen.

☐ Doel-middel

☐ Voorbeeld

☐ Reden-verklaring

Door middel van een sponsorloop heeft de school veel geld opgehaald.

☐ Doel-middel

☐ Opsomming

☐ Voorwaarde

De spreker gaf **tenslotte** een samenvatting van zijn toespraak.

☐ Tijd-volgorde

☐ Samenvatting

☐ Tegenstelling

Hij loopt **als** een kip zonder kop door de winkel.

☐ Vergelijking

☐ Tijd-volgorde

☐ Tegenstelling

Bas moet zijn vader elke zaterdagmiddag helpen. **Daar staat tegenover** dat zijn vader hem elke zondag helpt.

☐ Tegenstelling

☐ Voorwaarde

☐ Doel-middel

Thijs heeft tien auto's gewassen en **daarmee** €50,- verdiend.

☐ Doel-middel

☐ Reden-verklaring

☐ Tijd-volgorde

Max wil pas een huis kopen **wanneer** hij een vaste baan heeft.

☐ Voorwaarde

☐ Reden-verklaring

☐ Tijd-volgorde

Gea is al naar huis. Ze moest **immers** voor het donker thuis zijn.

☐ Reden-verklaring

☐ Tegenstelling

☐ Tijd-volgorde

Als je gaat kamperen, moet je best veel spullen meenemen. **Je moet dan denken aan** een tent, gaspitjes, pannen, borden en bestek, slaapzakken en luchtbedden.

☐ Voorbeeld

☐ Opsomming

☐ Vergelijking

Janice houdt niet van water, **vandaar** dat ze niet wil zeilen.

☐ Reden-verklaring

☐ Oorzaak -gevolg

☐ Tegenstelling

Zo wil Gerben liever in Friesland blijven wonen, **tenzij** dat vanwege zijn werk niet mogelijk is.

☐ Voorwaarde

☐ Tegenstelling

☐ Voorbeeld

Aangezien ik een lekke band heb, moet ik naar huis lopen.

☐ Reden-verklaring

☐ Voorbeeld

☐ Tegenstelling

Verkoudheid is een virus dat **voorkomt bij** zowel mensen als dieren.

☐ Voorbeeld

☐ Tegenstelling

☐ Opsomming

Kees liep op nieuwe schoenen en kreeg **daardoor** blaren.

☐ Oorzaak-gevolg

☐ Samenvatting-conclusie

☐ Doel-middel

Karo wil heel graag op de scooter rijden, ze heeft **echter** nog geen rijbewijs.

☐ Tegenstelling

☐ Voorwaarde

☐ Oorzaak-gevolg

Wat weet je nu?

Wat weet je nu? Deel 1

<http://learningapps.org/watch?v=pjexn1n2t17>

Sleep het signaalwoord naar het juiste verband: tijd-volgorde, opsomming, tegenstelling, vergelijking, oorzaak-gevolg. Lukt het je om alle signaalwoord en op de juiste plek te zetten?

Wat weet je nu? Deel 2

<http://learningapps.org/watch?v=ptyn5tzqa17>

Sleep het signaalwoord naar het juiste verband: doel-middel, voorwaarde, reden-verklaring, voorbeeld-toelichting, samenvatting-conclusie. Lukt het je om alle signaalwoorden op de juiste plek te zetten?

Tussentoets

Toets

Tussentoets

<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3333048>

Algemene Informatie

Titel Tussentoets
Aantal Vragen 18

Denk erom dat je de in te vullen woorden goed spelt, typfouten worden namelijk fout gerekend! Wanneer je de naam van een verband moet invullen, moet je de naam gebruiken zoals die in dit programma is gebruikt. Bijvoorbeeld reden-verklaring schrijf je in die volgorde en met een kort streepje tussen beide woorden, zonder spatie.

Als je de toets hebt gemaakt, klik je de button *overzicht* aan. Dan kun je zien welke vragen je goed of fout had. Wanneer je niet voldoende hebt gescoord, herhaal je de voorgaande opdrachten. Je leert de signaalwoorden immers pas herkennen, wanneer je voldoende hebt geoefend!

Succes met de tussentoets.

MAIN_SECTION

Het is mooi maar wel heel duur.

Signaalwoord: Verband:

Iedere oefening is anders en je mag geen fouten maken.

Signaalwoord: Verband:

Ze gingen zwemmen omdat het snikheet was.

Signaalwoord: Verband:

Lees je veel of kijk je liever TV?

Signaalwoord: Verband:

Leer goed je huiswerk, dan kun je een goed cijfer halen.

Signaalwoord: Verband:

Om dokter te worden, moet je hard studeren.

Signaalwoord: Verband:

Aangezien het sneeuwde, ging de wedstrijd niet door.

Signaalwoord: Verband:

Zorg ook voor stevige schoenen.

Signaalwoord: Verband:

Wanneer u dit bonnetje inlevert, krijgt u 10% korting op het aankoopbedrag.

Singaalwoord: Verband:

U hebt kunnen zien wat dit apparaat allemaal kan. Kortom, dit is de beste keuze voor u.

Signaalwoord: Verband:

Je kunt in de spits haast niet meer opschieten in de Randstad. kost het je vaak twee uur om van Den Haag naar Rotterdam te reizen, een afstand die je normaal in twintig minuten aflegt.

Verband: voorbeeld

Evert is een ontzettend avontuurlijke vent. Zijn vriend is een enorme huismus die er geen behoefte aan heeft bijzondere dingen te beleven. **Verband:** tegenstelling

De stichting Wakker Dier komt op voor de dieren. reclamespotjes op de televisie vraagt die club aandacht voor het ellendige leven van kippen en varkens in de bio-industrie **Verband:** doel-middel

Het heeft de afgelopen winter nauwelijks gevroren. zijn er dit voorjaar erg veel insecten. **Verband:** oorzaak-gevolg

Ik heb besloten meer aan sport te gaan doen, ik me de laatste tijd slap en futloos voel. **Verband:** reden-verklaring

Het lijkt me niet verstandig die cd nieuw te kopen. Je zou eens op Marktplaats kunnen kijken, waar ontzettend veel cd's voor heel lage prijzen worden aangeboden. **Verband:** voorbeeld-toelichting

De recensent van *Kidsweek* vindt dit een prachtig boek. Maar in de *Jeugdboekengids* lees ik een heel negatieve bespreking. De meningen zijn nogal verdeeld. **Verband:** (samenvatting)-conclusie

je nu eerst je huiswerk afmaakt , gaan we straks naar de film. **Verband:** voorwaarde

Herken signaalwoorden en verbanden in een tekst

Werk in tweetallen!

Download het wordbestand met de tekst over heksen. Markeer in deze tekst de signaalwoorden en geef in de tabel naast de zin aan welk verband het betreft.

Lever je werk in bij de docent.

[Heksen](#)

Hoe heb je gewerkt?

[Reflectie](#)

Reflecteren

Reflecteren is terugdenken en overzien, nadenken over jezelf, je gedrag of een activiteit. Doel van het reflecteren is het vergroten van begrip en inzicht en het verbeteren van je gedrag. Reflecteren op het leerproces kan je helpen om effectiever te leren en om de leerstof beter te onthouden.

In het worddocument staan vragen om te reflecteren op deze opdracht. Download het worddocument, beantwoord de vragen en lever het in bij je docent.

Toets

Toets

Toets signaalwoorden en hun verband
<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/3332221>

Algemene Informatie

Titel Toets signaalwoorden en hun verband
Aantal Vragen 25

Deze toets bevat multiple choice vragen, waarbij je de keuze voor het goede antwoord moet maken én vragen waarbij je zelf het juiste signaalwoord moet invullen. **Denk erom dat je de woorden juist spelt, typfouten worden als**

foutieve antwoorden gerekend! Dat geldt ook voor het schrijven van de namen van de verbanden! Bijvoorbeeld samenvatting-conclusie schrijf je met een kort streepje ertussen, zonder spaties én in die volgorde.

Print de gemaakte toets en lever die in bij de docent.

MAIN_SECTION

- **Voordat** je naar school gaat, moet je **eerst** eten.

☐

Tijd

☐

Voorwaarde

☐

Reden-verklaring

-
- Ik neem altijd een boterham, een koekje **en** fruit mee. **Ook** een flesje drinken mag niet ontbreken.

☐

Opsomming

☐ Voorbeeld

☐ Vergelijking

-
- Ik hou niet van mandarijnen, **maar** wel van appels.

☐ Tegenstelling

☐ Voorbeeld

☐ Reden-verklaring

Mandarijnen **lijken** soms **op** citroenen.

☐ Vergelijking

☐ Voorbeeld

☐ Samenvatting-conclusie

-
- Mandarijnen zijn bijvoorbeeld vaak heel sappig, **daardoor** krijg je vieze handen.

☐ Oorzaak-gevolg

☐ Doel-middel

☐ Voorbeeld

- **Om** niet **te** laat te komen, ga ik altijd op tijd van huis.

☐ Doel-middel

☐ Oorzaak-gevolg

☐ Tijd

- Op school wil ik voor de les nog van alles doen, **zoals** even kletsen met mijn vriendin.

☐ Voorbeeld

☐ Voorwaarde

☐ Opsomming

- Celine heeft daar geen tijd voor, **want** die komt bijna altijd te laat.

☐ Reden-verklaring

☐ Tegenstelling

☐ Tijd

- Ik zou graag met Celine naar school fietsen, **als** ze maar wat sneller ging.

☐ Voorwaarde

☐ Tijd

☐ Reden-verklaring

Dus zolang Celine zo langzaam fietst, ga ik maar alleen naar school.

☐ Samenvatting-conclusie

☐ Tegenstelling

☐ Doel-middel

je die kast in elkaar gaat zetten, moet je de gebruiksaanwijzing lezen. **Verband:** tijd-volgorde

Klaas houdt niet van rode kool bietjes, pizza vindt hij niet lekker.

Je hebt nu vier onvoldoendes, zul je nog hard moeten werken om over te gaan.

Youri bang is voor water, heeft hij nooit een zwemdiploma gehaald

De elfstedentocht gaat vast en zeker door, het de komende dagen flink blijft vriezen.

Carlijn is af en toe best druk, maar Hannah is Carlijn een heel rustig meisje.

Ik doe dat niet: heb ik er geen zin in, maar bovendien heb ik er geen tijd voor.

De theatervoorstelling gaat niet door, de hoofdrolspeler is ziek.

de velden doorweekt waren, ging de buitensportdag gewoon door.

Dat bedrijf bestrijdt ongedierte, muizen en wespen.

Ouderdom van dieren

(1) Niet ieder dier wordt even oud. Een hond of een paard worden bijvoorbeeld lang niet zo oud als een papegaai of een schildpad. Hoe komt dat?

Wat is het verband tussen de eerste zin van alinea 1 ('Niet ieder dier wordt even oud') en de tweede zin van die alinea ('Een hond t/m een schildpad')?

- ☐ De tweede zin geeft voorbeelden bij de eerste zin.
 - ☐ De tweede zin geeft een uitleg bij de eerste zin.
 - ☐ De tweede zin geeft een reden voor wat in de eerste zin staat.
 - ☐ De tweede zin trekt een conclusie uit wat in de eerste zin staat.
-

(1) Niet ieder dier wordt even oud. Een hond of een paard worden bijvoorbeeld lang niet zo oud als een papegaai of een schildpad. Hoe komt dat?

(2) 'Bij gewervelde dieren hangt de levensduur vaak samen met de lichaamsgrootte en de stofwisseling', zegt Wijbren Landman, bioloog bij Dierenpark Emmen. Kleine dieren, zoals muizen, hebben vaak een intensieve stofwisseling. Hierdoor slijten het hart en andere organen sneller. Omdat een olifant zo groot is en zijn stofwisseling traag, kan hij wel 50 tot 70 jaar oud worden.

Wat is het verband tussen de eerste en tweede alinea?

- ☐ voorbeeld-toelichting
 - ☐ vergelijking
 - ☐ opsommend
 - ☐ tegenstelling
-

(2) 'Bij gewervelde dieren hangt de levensduur vaak samen met de lichaamsgrootte en de stofwisseling', zegt Wijbren Landman, bioloog bij Dierenpark Emmen. Kleine dieren, zoals muizen, hebben vaak een intensieve stofwisseling. Hierdoor slijten het hart en andere organen sneller. Omdat een olifant zo groot is en zijn stofwisseling traag, kan hij wel 50 tot 70 jaar oud worden.

(3) Ook de meeste vogels worden niet zo oud door hun snelle stofwisseling. Vogels hebben een sterke verbranding om hun lichaamstemperatuur op peil te houden (40 tot 44 graden Celcius) en omdat vliegen veel energie kost. De hartslag van een mus kan bijvoorbeeld oplopen tot 460 slagen per minuut. Bij een mens is 180 slagen al uitzonderlijk hoog.

Wat is het verband tussen alinea 2 en 3?

- ☐ opsomming
 - ☐ conclusie
 - ☐ tegenstelling
 - ☐ oorzaak-gevolg
-

(3) Ook de meeste vogels worden niet zo oud door hun snelle stofwisseling. Vogels hebben een sterke verbranding om hun lichaamstemperatuur op peil te houden (40 tot 44 graden Celcius) en omdat vliegen veel energie kost. De hartslag van een mus kan bijvoorbeeld oplopen tot 460 slagen per minuut. Bij een mens is 180 slagen al uitzonderlijk hoog.

(4) Papegaaien daarentegen kunnen door hun massa 50 jaar en ouder worden. Net als bij grote roofvogels, die ook een aanzienlijke leeftijd kunnen bereiken, gaat het dan wel om vogels in gevangenschap. Dieren in de vrije natuur leven korter.

Wat is het verband tussen alinea 3 en 4?

- ☐ tegenstelling
 - ☐ opsomming
 - ☐ reden-verklaring
 - ☐ vergelijking
-

(5) 'Schildpadden worden het oudst', zegt Landman. 'Tachtig jaar is geen uitzondering. Er leeft op Madagaskar zelfs een schildpadsoort die 200 jaar kan worden. Een schildpad is niet zo groot, dus een uitzondering op de regel.'

Naar: NRC Next

'dus een uitzondering op de regel'. Wat voor verband heeft dit zinsgedeelte met het zinsgedeelte 'Een schildpad is niet zo groot'?

- ☐ Conclusie
 - ☐ Reden-verklaring
 - ☐ Tegenstelling
 - ☐ Oorzaak-gevolg
-

Over dit lesmateriaal

Colofon

Auteurs	M.A. Haanstra-Kuizenga
Team	Wikiwijs Maken Auteurs
Laatst gewijzigd	18 juni 2017 om 15:45
Licentie	De Nederlandse Creative Commons 3.0 licentie waarbij de gebruiker het werk mag kopiëren, verspreiden en doorgeven en afgeleide werken mag maken onder de voorwaarde: Naamsvermelding, zie http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/nl/ . Meer informatie over de CC Naamsvermelding 3.0 Nederland licentie licentie.

Aanvullende informatie over dit lesmateriaal

Van dit lesmateriaal is de volgende aanvullende informatie beschikbaar:

Leerniveaus	VMBO theoretische leerweg, 4, HAVO 3, VMBO kaderberoepsgerichte leerweg, 4
Leerinhoud en doelen	Nederlands
Eindgebruiker	leerling/student
Studiebelasting	2 uur en 15 minuten

Bronnen

Signaalwoorden en het verband in de tekst
<https://www.youtube.com/watch?v=4dnnGFq7HbY>

Wat weet je nu? Deel 1
<http://learningapps.org/watch?v=pjexn1n2t17>

Wat weet je nu? Deel 2
<http://learningapps.org/watch?v=ptyn5tzqa17>